Erityisasiantuntija Eveliina Vainikka
Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta; kuuleminen 22.10.2025

HE 147/2025 VP; HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE KOULUTUSKORVAUKSEN LAKKAUTTAMISTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa.

Koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaa lainsäädäntöä koskevassa hallituksen esityksessä HE 147/2025 vp ehdotetaan kumottavaksi taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annettu laki (1136/2013) ja koulutuksen korvaamisesta annettu laki (1140/2013) sekä muutettavaksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua laki (555/1998) siten, että Työllisyysrahaston tehtävistä poistettaisiin koulutuskorvausten toimeenpano. Esityksellä tavoitellaan julkisten menojen säästöä.

Hallituksen esitykseen sisältyvistä lakiehdotuksista laki koulutuksen korvaamisesta annetun lain kumoamisesta ja laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Sosiaali- ja terveysministeriö on osallistunut hallituksen esityksen valmisteluun yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

Koulutuskorvausta vastaava, verovelvollisia työnantajia koskenut koulutusvähennys on lakkautettu vuoden 2025 alusta lukien.

Koulutuskorvauksen myöntäminen ja hakeminen

1.1.2014 voimaan tulleen koulutuksen korvaamista koskevan lain tavoitteena on ollut parantaa työnantajien edellytyksiä järjestää työntekijöilleen heidän ammatillista osaamistaan kehittävää koulutusta. Koulutuskorvausta voidaan myöntää julkisen alan sektorin työnantajille esimerkiksi kunnille, hyvinvointialueille, yliopistoille, säätiöille ja yhdistyksille takautuvasti tietyin laissa määritellyin edellytyksin. Koulutuskorvaus on suuruudeltaan 10 prosenttia koulutuskorvauksen perusteena käytettävästä palkkakustannuksesta.

Valtiovarainministeriö maksaa kalenterivuosittain hakemuksesta Työllisyysrahastolle sen määrän, jonka rahasto on hyvittänyt työnantajille koulutuskorvauksina. Työantajat hakevat koulutuskorvausta Työllisyysrahastolta. Koulutuskorvauspäätökseen voidaan hakea korvausta viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen kalenterivuoden alusta, jona päätös on tehty. Työllisyysrahaston oikaisuvaatimukseen antamaan päätökseen voi hakea muutosta valittamalla sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja sen antamasta päätöksestä edelleen vakuutusoikeuteen.

Voimaantulo ja säästövaikutukset

Lait on tarkoitus saattaa voimaan 1.1.2026. Koulutuskorvausta ei enää myönnettäisi koulutuksiin, jotka toteutetaan 1.1.2026 tai sen jälkeen. Vuonna 2025 toteutetuista, edellytykset täyttävistä koulutuspäivistä voitaisiin kuitenkin maksaa korvausta vielä vuonna 2026.

Korvauksen lakkauttaminen vähentäisi vuonna 2027 valtion menoja 12 miljoonalla eurolla.

Hyvinvointialueet ovat olleet merkittävä koulutuskorvauksen saaja. Hyvinvointialueiden osalta rahoitus tarkistetaan jälkikäteen tilinpäätöstä seuraavan vuoden rahoituksen yhteydessä toteutuneiden kustannusten perusteella (laki hyvinvointialueiden rahoituksesta 617/2021). Tarkistus perustuu varainhoitovuoden toteutuneisiin kustannuksiin. Mikäli koulutuksen määrä säilyisi ennallaan, tulisivat koulutuskustannukset huomioiduiksi hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikäteistarkistuksessa, jolloin hyvinvointialueiden osalta tosiasiallinen säästövaikutus valtiolle voi jäädä niille maksettuja koulutuskorvauksia pienemmäksi.

Erityisasiantuntija Eveliina Vainikka
Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta; kuuleminen 22.10.2025

Oikaisuvaatimukset ja muutoksenhaku

Koulutuskorvausta koskee työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 24 f §:n mukainen oikaisuvaatimus Työllisyysrahastolle ja lain 24 g §:n mukainen muutoksenhakuoikeus. Mahdollisuutta oikaisun hakemiseen ehdotetaan muutettavan niin, ettei oikaisua olisi mahdollista hakea 1.1.2027 lukien, eikä Työllisyysrahasto samasta ajankohdasta lukien voisi myöskään oma-aloitteisesti oikaista koulutuskorvauksen määrää tilanteessa, jossa tulorekisteritietojen muutos voisi tähän antaa aihetta. Mikäli oikaisuvaatimusmahdollisuuden pituus säilytettäisiin viidessä vuodessa, voisi lopullisen ratkaisun saaminen kestää useita vuosia (arviolta vuoteen 2033 saakka), jos päätöksestä valitettaisiin muutoksenhakuasteella. Työllisyysrahasto on pitänyt perusteltuna oikaisumahdollisuuden päättämistä vuoden 2026 loppuun mennessä.

Koulutuskorvaushakemuksiin tai oikaisuvaatimuksiin tehtyihin päätöksiin kohdistuvaa muutoksenhakuoikeutta ei ehdoteta rajoitettavaksi. Mahdolliset muutoksenhakuprosessin kautta syntyvät koulutuskorvauskustannukset rahoitettaisiin 1.1.2027 alkaen nykytilasta poiketen palkansaajien ja työnantajien työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Tästä esitetään säädettäväksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annettavan lain voimaantulosäännöksessä.

Kokonaisuudessaan koulutuskorvauksen lakkauttamisella arvioidaan olevan vähäiset vaikutukset Työllisyysrahaston toimintaan.

Hyvinvointialueet ja kunnat

Koulutuskorvauksen käytön vaikuttavuudesta ei ole tehty arvioita tai tutkimuksia. Vuonna 2024 Työllisyysrahasto maksoi koulutuskorvausta 602 työnantajalle noin 11,5 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 arviolta 74 prosenttia koulutuskorvauksista eli noin 8,5 miljoonaa euroa maksettiin kunnille (38 %) ja hyvinvointialueille (36 %). Koulutuskorvauksen lakkauttamisen suurimmat vaikutukset kohdistuvatkin kunta- ja hyvinvointialueiden työnantajiin. Kunnat ja hyvinvointialueet ovat kuitenkin haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Hyvinvointialueet ovat hallituksen esitystä koskevissa lausunnoissaan tuoneet esille vastustavansa koulutuskorvauksen lakkauttamista.

Korvauksen lakkauttaminen vaikuttaisi erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoalan työnantajiin ja kasvatusalan työnantajiin sekä välillisesti näillä aloilla työskenteleviin. Sosiaali- ja terveydenhuoltoala on naisvaltainen ala. Koulutuskorvauksen lakkauttamisen arvioidaan vaikuttavan eniten samaan kohderyhmään kuin vuonna 2024 poistuneen aikuiskoulutustuen lakkauttamisen.

Koulutuskorvauksen lakkauttaminen ei muuttaisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) mukaista hyvinvointialueiden velvollisuutta seurata ja huolehtia sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydennyskoulutuksesta. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun laissa (741/2023), sekä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) säädetään velvollisuuksia ylläpitää henkilöstön ammattitaitoa. Hyvinvointialueet ovat hallituksen esitystä koskevissa lausunnoissa tuoneet esille huolensa siitä, että koulutuskorvauksen lakkauttaminen heikentää täydennyskoulutusvelvollisuuden toteutumista.

Sosiaali- ja terveysalan koulutukseen kohdistuu myös muita valtion rahoittamia korvauksia kuin koulutuksen korvaamista koskevan lain mukainen korvaus. Julkista sektoria tuetaan korvauksissa, jotka aiheutuvat mm. lääkärien ja hammaslääkärien erikoistumiskoulutuksesta, lääkemääräämisen edellyttämästä koulutuksessa, sekä sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvästä harjoittelusta. Lisäksi aluehallintovirastot järjestävät varhaiskasvatuksen henkilöstölle lyhytkestoista täydennyskoulutusta.